

عنوان مقاله:

تحركات جمعیت در نواحی جغرافیایی ایران و پیامدهای آن

محل انتشار:

مجله پژوهش های جغرافیایی انسانی، دوره 45، شماره 4 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

مجتبی قدیری معصوم - استاد و عضو قطب علمی مطالعات برنامه ریزی روستایی دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران

حمیدرضا باغیانی - دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران

مطهره قدیری معصوم - کارشناس ارشد جامعه شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال

خلاصه مقاله:

چگونگی توزیع مکانی جمعیت که در نتیجه تحركات مکانی انسان بوجود می آید، از مباحث مهم ساختار جمعیت می باشد. اولین سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۳۵، جمعیت کشور را معادل ۱۸۹۵۴۷۰۴ نفر برآورد کرده است. سرشماری های بعدی در سال های ۴۵، ۵۵، ۶۵، ۷۵، ۸۵ و ۹۰ انجام گرفته که بر اساس آنها جمعیت کشور به ترتیب، ۲۵۷۸۸۷۲۲، ۳۳۷۰۸۷۴۴، ۴۹۴۴۵۰۰۰، ۶۰۰۵۵۰۰۰ و ۷۰۴۹۵۸۷۲ نفر بوده است. این تعداد جمعیت را برای بررسی دقیق تر می توان در قالب نواحی جغرافیایی تقسیم بندی نمود و پراکندگی آنها را مورد بررسی قرار داد. شواهد نشان می دهد که جمعیت ایران توزیعی نامتعادل دارد که ناشی از عوامل متنوع طبیعی، اقتصادی، اجتماعی، تاریخی و سیاسی است. از آنجا که عوامل مذکور اثر همدیگر را تشدید یا خنثی نموده، تعیین تاثیر جداگانه آنها امکان پذیر نیست. هدف این پژوهش شناخت تحركات مکانی جمعیت ایران و پیامدهایی که این تحركات می تواند به دنبال داشته باشد، می باشد. روش مورد استفاده روش توصیفی-تحلیلی بوده و منابع و اطلاعات لازم به صورت مروری از منابع کتابخانه ای و اسنادی شامل کتاب ها، مقالات و آمارنامه ها جمع آوری گردیده و در نهایت با توجه به سوالات تحقیق، مورد استفاده قرار می گیرند. نتایج بدست آمده نشان می دهد که در توزیع مکانی جمعیت ایران، عوامل محیطی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی نقش مهمی دارند. بدین نحو که تعداد جمعیت ایران، از غرب به شرق و از شمال به جنوب روند نزولی دارد که این نحوه ی پراکنش ناشی از عوامل محیطی (توپوگرافی، بارندگی، خاک حاصلخیز و منابع آب و...)، عوامل اقتصادی (اشتغال، درآمد، فرصت های اشتغال و...)، عوامل سیاسی (سیاستگذاری های دولتی، سرمایه گذاری های دولت و...) عوامل اجتماعی (مهاجرت، پیوندهای خویشاوندی، جاذبه های مذهبی و...) و... می باشد. این نحوه پراکنش جمعیت، می تواند پیامدها و اثرات مختلفی را به دنبال داشته باشد، مثلا در برخی از مناطق افزایش مهاجرت مردم به نواحی دیگر موجب رهاشدن خدمات و امکانات شده و در نتیجه سرمایه گذاری های دولتی و خصوصی بلااستفاده رها می گردند. همچنین این نحوه ی پراکندگی جمعیت موجب بالارفتن تراکم در برخی مناطق مثل استان های تهران، گیلان، مازندران شده که این افزایش تراکم، خود می تواند فشار بر بهره برداری از منابع را افزایش داده و آسیب های زیست محیطی را به دنبال داشته باشد.

کلیدواژه‌ها:

جمعیت، توزیع مکانی جمعیت، تحركات مکانی جمعیت، نواحی جغرافیایی، ایران

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1543617>

